Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
L sērija

2024/615

7.3.2024.

KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2024/615

(2023. gada 18. decembris)

par atjaunināto Ungārijas integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projektu, kas aptver 2021.–2030. gada periodu, un par Ungārijas pasākumu saderību ar Savienības klimatneitralitātes mērķi un piemērotību progresa panākšanai attiecībā uz pielāgošanos

(Autentisks ir tikai teksts ungāru valodā)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 ([1]), un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu un 14. panta 6. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ([2]), un jo īpaši tās 7. panta 2. punktu,

tā kā:

Ieteikumi par atjauninātā Ungārijas integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna (NEKP) projektu, kas aptver 2021.–2030. gada periodu

(1) Ungārija savu atjauninātā integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projektu iesniedza 2023. gada 28. jūnijā.

(2) Regulas (ES) 2018/1999 ("Pārvaldības regula") 3. pantā un I pielikumā ir noteikti elementi, kas jāiekļauj atjauninātajos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos. Komisija 2022. gada decembrī pieņēma Norādījumus dalībvalstīm par atjaunināto nacionālo enerģētikas un klimata plānu projektu un galīgo redakciju sagatavošanas procesu un tvērumu ([3]). Norādījumos bija aprakstīta laba prakse un izklāstīta jaunāko politisko, juridisko un ģeopolitisko norišu ietekme enerģētikas un klimata rīcībpolitiku kontekstā.

(3) Saistībā ar plānu *REPowerEU* ([4]) un 2022. un 2023. gada Eiropas pusgada ciklu ietvaros Komisija ir īpaši pievērsusies dalībvalstīs vajadzīgajām enerģētikas un klimata reformām un investīcijām, kuras stiprinātu enerģētisko drošību un enerģijas pieejamību cenas ziņā, paātrinot zaļu un taisnīgu pārkārtošanos. Tas ir atspoguļots 2022. un 2023. gada valsts ziņojumos par Ungāriju ([5]) un Padomes ieteikumos Ungārijai ([6]). Dalībvalstīm jaunākie tām adresētie ieteikumi būtu jāņem vērā atjaunināto integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu galīgajā redakcijā.

([1]) OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.
([2]) OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.
([3]) Komisijas paziņojums "Norādījumi dalībvalstīm par 2021.–2030. gada nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjaunināšanu" (OV C 495, 29.12.2022., 24. lpp.).
([4]) COM(2022) 230 final.
([5]) SWD(2022) 614 final, SWD(2023) 617 final.
([6]) COM(2022) 614, Ieteikums Padomes ieteikumam; COM(2023) 617 final, Ieteikums Padomes ieteikumam.

(4) Komisijas ieteikumi par nacionālo mērķrādītāju sasniegšanu saskaņā ar Kopīgo centienu regulu ([7]) (KCR) ir balstīti uz ticamību, ka dalībvalstis ievēros 2030. gada mērķrādītājus, ņemot vērā noteikumus par elastības iespēju izmantošanu saskaņā ar KCR.

(5) Komisijas ieteikumu par oglekļa uztveršanu, izmantošanu un uzglabāšanu (*CCUS*) mērķis ir gūt pārskatu par paredzēto šo tehnoloģiju izmantojumu valstu līmenī, arī informāciju par CO_2 gada apjomiem, ko plānots uztvert līdz 2030. gadam, sadalījumā pa tā uztvertā CO_2 avotiem, ko rada iekārtas, uz kurām attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK ([8]), vai kas rodas no citiem avotiem, piemēram, biogēniem avotiem vai tiešas uztveršanas no gaisa, par plānoto CO_2 transportēšanas infrastruktūru un par iespējamo vietējo CO_2 uzglabāšanas jaudu un CO_2 iesūknēšanas apjomiem, kuri saskaņā ar plānoto būs pieejami 2030. gadā.

(6) Komisijas ieteikumos par sniegumu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/841 ([9]) (Zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības regula – "ZIZIMM regula") ir aplūkots, kāds ir dalībvalsts sniegums attiecībā uz debeta nepieļaušanas noteikumu par 2021.–2025. gadu (1. periods) un tās nacionālo mērķrādītāju par 2026.–2030. gadu (2. periods), ņemot vērā noteikumus, kas reglamentē minētajā regulā noteikto elastības iespēju izmantošanu. Komisijas ieteikumos ir arī ņemts vērā, ka 1. periodā jebkāds emisiju pārsniegums atbilstīgi ZIZIMM regulai tiks automātiski pārnests uz KCR.

(7) Lai pielāgošanās klimata pārmaiņām pienācīgi atbalstītu enerģētikas un klimata pārmaiņu mazināšanas mērķu sasniegšanu, ir svarīgi apzināt potenciālos klimata pārmaiņu draudus un analizēt klimatisko neaizsargātību un riskus, kas var ietekmēt attiecīgās teritorijas, iedzīvotājus un sektorus. Komisijas ieteikumos par pielāgošanos ir ņemts vērā, ciktāl Ungārija savā atjauninātajā NEKP ir integrējusi pielāgošanās mērķus, kuros ņemti vērā klimata riski, kas varētu liegt Ungārijai sasniegt enerģētikas savienības mērķus un mērķrādītājus. Ja netiek plānotas un īstenotas konkrētas pielāgošanās rīcībpolitikas un pasākumi, mērķu sasniegšana enerģētikas savienības dimensijās ir apdraudēta. Energoapgādes traucējumu risku dēļ īpaša uzmanība ir jāpievērš ūdens resursu apsaimniekošanai mainīgos klimatiskajos apstākļos, jo enerģijas ražošanu ietekmē plūdi, karstums un sausums.

(8) Komisijas ieteikumi par iecerēm atjaunīgās enerģijas jomā ir balstīti uz formulu, kas noteikta Regulas (ES) 2018/1999 II pielikumā un kam pamatā ir objektīvi kritēriji, un uz galvenajām rīcībpolitikām un pasākumiem, kuri Ungārijas atjauninātā NEKP projektā jāiekļauj, lai varētu savlaicīgi un izmaksu ziņā lietderīgi nodrošināt Ungārijas nacionālo devumu Savienības saistošā atjaunīgās enerģijas mērķrādītāja (vismaz 42,5 % 2030. gadā) sasniegšanā, tomēr tiecoties kolektīvi sasniegt 45 % atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai (ES) 2018/2001 ([10]) par no atjaunīgo energoresursu enerģijas izmantošanas veicināšanu. Komisijas ieteikumi ir

([7]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/842 (2018. gada 30. maijs) par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam un kas dod ieguldījumu rīcībā klimata politikas jomā, lai izpildītu Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 156, 19.6.2018., 26. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/857 (2023. gada 19. aprīlis), ar ko groza Regulu (ES) 2018/842 par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam un kas dod ieguldījumu rīcībā klimata politikas jomā, lai izpildītu Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un Regulu (ES) 2018/1999 (OV L 111, 26.4.2023., 1. lpp.).

([8]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.).

([9]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/841 (2018. gada 30. maijs) par zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 un Lēmumu Nr. 529/2013/ES (OV L 156, 19.6.2018., 1. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/839 (2023. gada 19. aprīlis), ar ko attiecībā uz darbības jomu, ziņošanas un izpildes noteikumu vienkāršošanu un dalībvalstu 2030. gada mērķrādītāju noteikšanu groza Regulu (ES) 2018/841 un attiecībā uz monitoringa, ziņošanas, progresa apsekošanas un izskatīšanas uzlabošanu groza Regulu (ES) 2018/1999 (OV L 107, 21.4.2023., 1. lpp.).

([10]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.), kura grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2023/2413 (2023. gada 18. oktobris), ar ko attiecībā uz atjaunīgo energoresursu enerģijas izmantošanas veicināšanu groza Direktīvu (ES) 2018/2001, Regulu (ES) 2018/1999 un Direktīvu 98/70/EK un atceļ Padomes Direktīvu (ES) 2015/652 (OV L, 2023/2413, 31.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

balstīti arī uz Ungārijas devumu konkrētajos mērķrādītājos, kas noteikti minētās direktīvas 15.a, 22.a, 23., 24. un 25. pantā, un saistītajām rīcībpolitikām un pasākumiem tās ātrai transponēšanai un īstenošanai. Ieteikumi atspoguļo to, cik svarīgi ir attīstīt visaptverošu ilgtermiņa plānošanu atjaunīgo energoresursu, jo īpaši vēja enerģijas, apguvei, lai palielinātu pamanāmību Eiropas ražošanas nozarē un tīklu operatoru vidū saskaņā ar Eiropas vēja enerģijas paketi ([11]).

(9) Komisijas ieteikumi par nacionālo devumu energoefektivitātē ir balstīti uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2023/1791 ([12]) par energoefektivitāti 4. pantu un minētās direktīvas I pielikumā noteikto formulu, kā arī saistītajām rīcībpolitikām un pasākumiem direktīvas īstenošanai.

(10) Komisijas ieteikumos īpaša uzmanība pievērsta mērķrādītājiem, mērķiem un devumiem, kā arī saistītajām rīcībpolitikām un pasākumiem, ar kuriem īsteno plānu *REPowerEU* nolūkā ātri izbeigt atkarību no Krievijas fosilā kurināmā. Tajos ir ņemtas vērā atziņas, kas gūtas, īstenojot paketi "Taupīsim gāzi, lai ziemā nepietrūkst" ([13]). Ieteikumi atspoguļo neatliekamo vajadzību padarīt energosistēmu noturīgāku, ņemot vērā pienākumus, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/941 ([14]) par riskgatavību elektroenerģijas sektorā un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/1938 ([15]) par gāzes piegādes drošību, un ievērojot Komisijas Ieteikumu par enerģijas uzkrāšanu ([16]).

(11) Komisijas ieteikumos ir ņemta vērā vajadzība paātrināt iekšējā enerģijas tirgus integrāciju, lai stiprinātu elastīguma lomu un iespēcinātu un aizsargātu patērētājus. Komisijas ieteikumos ir arī ņemts vērā, cik svarīgi ir novērtēt enerģētiskajā nabadzībā esošo mājsaimniecību skaitu atbilstīgi Regulas (ES) 2018/1999 3. pantam un Komisijas Ieteikumam (ES) 2023/2407 ([17]).

(12) Komisijas ieteikumi atspoguļo to, cik svarīgi ir nodrošināt pietiekamas investīcijas tīrās enerģijas pētniecībā un inovācijā, lai veicinātu tīrās enerģijas risinājumu izstrādes un ražošanas spējas, ietverot atbilstīgas rīcībpolitikas un pasākumus energointensīvām nozarēm un citiem uzņēmumiem, un vajadzību pilnveidot darbaspēka prasmes nulles emisiju industrijai, lai Savienībā nostiprinātu spēcīgu, konkurētspējīgu un tīru ekonomiku.

(13) Komisijas ieteikumu pamatā ir saskaņā ar Parīzes nolīgumu uzņemtās saistības pakāpeniski samazināt fosilā kurināmā izmantošanu, kā arī tas, cik svarīgi ir pakāpeniski atteikties no fosilā kurināmā subsīdijām.

(14) Komisijas ieteikumos par investīciju vajadzībām ir ievērots tās novērtējums par to, vai atjaunināta plāna projektā sniegts vispārējs pārskats par investīciju vajadzībām mērķu, mērķrādītāju un devumu sasniegšanai attiecībā uz visām enerģētikas savienības dimensijām, ir norādīti finansējuma avoti, nošķirot privātos un publiskos avotus, un ir izklāstītas investīcijas, kas ir saskanīgas ar Ungārijas atveseļošanas un noturības plānu, Ungārijas taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajiem plāniem un 2022. un 2023. gada konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem, kas sniegti Eiropas pusgada ietvaros, un ietverts precīzs makroekonomiskais novērtējums par plānotajām rīcībpolitikām un pasākumiem. NEKP būtu jānodrošina valsts rīcībpolitiku un pasākumu pārredzamība un paredzamība, lai veicinātu noteiktību investīciju jomā.

([11]) Paziņojums par Eiropas Vēja enerģijas rīcības plānu (COM(2023) 669 final, 24.10.2023.) un paziņojums par ES mērķu sasniegšanu atkrastes atjaunīgās enerģijas nozarē (COM(2023) 668 final).

([12]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/1791 (2023. gada 13. septembris) par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu (ES) 2023/955 (OV L 231, 20.9.2023., 1. lpp.).

([13]) Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Taupīsim gāzi, lai ziemā nepietrūkst" (COM(2022) 360 final).

([14]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/941 (2019. gada 5. jūnijs) par riskgatavību elektroenerģijas sektorā un ar ko atceļ Direktīvu 2005/89/EK (OV L 158, 14.6.2019., 1. lpp.).

([15]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1938 (2017. gada 25. oktobris) par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 994/2010 (OV L 280, 28.10.2017., 1. lpp.).

([16]) Komisijas Ieteikums (2023. gada 14. marts) par enerģijas uzkrāšanu, kas ir dekarbonizētas un drošas ES energosistēmas stūrakmens (OV C 103, 20.3.2023., 1. lpp.).

([17]) Komisijas Ieteikums (ES) 2023/2407 (2023. gada 20. oktobris) par enerģētisko nabadzību (OV L, 2023/2407, 23.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

(15) Komisijas ieteikumi atspoguļo to, cik ļoti svarīgi ir veikt plašas reģionālas apspriešanās un nodrošināt agrīnu un iekļaujošu apspriešanos par plānu, tajā skaitā sabiedrības rezultatīvu līdzdalību, nodrošinot pietiekamu informāciju un termiņu saskaņā ar Orhūsas konvenciju ([18]).

(16) Komisijas ieteikumi par taisnīgu pārkārtošanos atspoguļo novērtējumu par to, vai Ungārijas plānā ir pietiekami padziļināti apzināta klimatiskās un enerģētiskās pārkārtošanās ietekme uz sociālo jomu, nodarbinātību un prasmēm un ir izklāstītas pienācīgas papildinošās rīcībpolitikas un pasākumi, ar kuriem veicina taisnīgu pārkārtošanos, vienlaikus sniedzot ieguldījumu gan cilvēktiesību, gan dzimumu līdztiesības veicināšanā.

(17) Komisijas ieteikumi Ungārijai ir balstīti uz novērtējumu par tās atjauninātā NEKP projektu ([19]), kas tiek publicēts kopā ar šo ieteikumu.

(18) Ungārijai šie ieteikumi būtu pienācīgi jāņem vērā, izstrādājot galīgo atjaunināto integrēto NEKP, kas jāiesniedz līdz 2024. gada 30. jūnijam.

Ieteikumi par saderību ar Savienības klimatneitralitātes mērķi un piemērotību progresa panākšanai attiecībā uz pielāgošanos

(19) Saskaņā ar Regulu (ES) 2021/1119 (Eiropas Klimata akts) Komisijai ir jānovērtē valsts pasākumu saderība ar klimatneitralitātes mērķi un piemērotība progresa panākšanai attiecībā uz pielāgošanos. Komisija novērtēja Ungārijas pasākumu saderību ar šiem mērķiem un piemērotību šo mērķu sasniegšanai ([20]). Turpmāk sniegtie ieteikumi ir balstīti uz minēto novērtējumu. Ungārijai šie ieteikumi būtu pienācīgi jāņem vērā un attiecīgi jārīkojas saskaņā ar Eiropas Klimata aktu.

(20) Lai nodrošinātu rezultatīvu pielāgošanos nepieciešamajā apjomā un visos ietekmētajos sektoros, ir vajadzīga skaidri pilnvarota pārvaldības un koordinācijas struktūra ar augsta līmeņa politisko atbalstu. Šī struktūra var ietvert starpdepartamentu darba grupu vai komiteju. Lai saglabātu pārskatatbildību un uzlabotu pielāgošanās politiku, ir nepieciešama pielāgošanās centienu uzraudzība un izvērtēšana. Pielāgošanās finansēšanai var piesaistīt dažādus ES finansējuma instrumentus. Kad dalībvalstis izstrādā nacionālos plānus attiecīgo ES fondu ietvaros, priekšplānā būtu jāizvirza klimatnoturības apsvērumi. Izdevumi nedrīkstētu kaitēt pielāgošanās procesam, tas ir, palielināt finansējuma saņēmēju vai citu dalībnieku neaizsargātību.

(21) Visneaizsargātākās kopienas ir tās, attiecībā uz kurām ir palielināta varbūtība, ka tās ietekmēs klimata pārmaiņas. Dažādu reģionu un sociālekonomisko grupu nevienlīdzīgā pakļautība klimata pārmaiņu ietekmei un neaizsargātība pret to vēl vairāk saasina jau iepriekš pastāvošo nevienlīdzību un neaizsargātību. Ar taisnīgu noturību būtu jāmazina nevienādais klimata riska slogs un jānodrošina taisnīgums pielāgošanās radīto ieguvumu sadalījumā. Sistēmiska spēja pielāgoties klimata pārmaiņām ir viena no pamatiezīmēm, kas nepieciešama, lai novērstu vai mazinātu potenciālo kaitējumu, izmantotu iespējas un pārvarētu sekas. Klimata pārmaiņu fiziskā ietekme kļūst spēcīgāka ātrāk, nekā paredzēts. Ir vajadzīgs pielāgotiesspējas progress visos pārvaldes līmeņos un publiskajā un privātajā sektorā, un tas nozīmē, ka ir jāpalielina izpratne par neaizsargātību un riskiem. Vietējam līmenim ir kompetences, kas var plašāk ietekmēt klimatnoturību. Svarīgi ir sagatavot un īstenot reģionālas pielāgošanās rīcībpolitikas.

(22) Dabā balstīti risinājumi sniedz efektīvas un izmaksu ziņā lietderīgas iespējas attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām un to mazināšanu, ja vien to izmantošana tiek stimulēta ar stratēģiskiem satvariem, rīcībpolitikām un finansējumu. Tos var īstenot vai nu neatkarīgi, vai integrējot citos pielāgošanās un mazināšanas pasākumos kopā ar tehnoloģiskākiem vai infrastruktūrā balstītiem risinājumiem. Īstenošanā ir jāņem vērā ekosistēmu sarežģītība un paredzamā klimata pārmaiņu ietekme, vietējais konteksts, saistītās intereses un vērtības, kā arī sociālekonomiskie apstākļi,

([18]) 1998. gada 25. jūnija Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesas iestādēs saistībā ar vides jautājumiem ("Orhūsas konvencija").

([19]) SWD(2023) 916.

([20]) 2023. gada klimatrīcības progresa ziņojums (COM(2023) 653) un Komisijas dienestu darba dokuments "Novērtējums par progresu attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām atsevišķās dalībvalstīs saskaņā ar Eiropas Klimata aktu" (SWD(2023) 932).

AR ŠO UNGĀRIJAI IESAKA.

ATTIECĪBĀ UZ ATJAUNINĀTĀ NACIONĀLĀ ENERĢĒTIKAS UN KLIMATA PLĀNA PROJEKTU SASKAŅĀ AR REGULU (ES) 2018/1999

1. Papildināt informāciju par esošajām un plānotajām rīcībpolitikām un pasākumiem, jo īpaši transporta sektorā un ar CO_2 nesaistītām emisijām, tajā skaitā metānu, N_2O un F gāzēm, ko rada enerģētika, rūpnieciskie procesi un produktu izmantošana, lauksaimniecība un atkritumu apsaimniekošana, ar kuriem paredzēts veicināt nacionālā siltumnīcefekta gāzu mērķrādītāja sasniegšanu saskaņā ar KCR. Skaidri izklāstīt to tvērumu, grafiku un, ja iespējams, paredzamo ietekmi uz siltumnīcefekta gāzu samazinājumu, arī attiecībā uz pasākumiem Savienības finansējuma programmās, piemēram, kopējā lauksaimniecības politikā.

2. Noteikt CO_2 emisiju daudzumu, ko var uztvert katru gadu līdz 2030. gadam, norādot arī avotu. Norādīt CO_2 emisiju daudzumu, ko var piesaistīt no biogēniem avotiem līdz 2030. gadam. Sniegt sīku informāciju par to, kā uztvertais CO_2 tiks transportēts. Apzināt kopējo CO_2 uzglabāšanas jaudu un iesūknēšanas apjomus, kas būs pieejami līdz 2030. gadam.

3. Nospraust konkrētus ceļus, kā sasniegt nacionālo ZIZIMM mērķrādītāju, kas definēts Regulā (ES) 2018/841. Ietvert papildu pasākumus ZIZIMM sektorā, sīki aprakstot to grafiku un tvērumu, skaitliski izsakot to paredzamo ietekmi, lai nodrošinātu, ka siltumnīcefekta gāzu piesaistījumi šajā sektorā tiek faktiski saskaņoti ar 2030. gada ES neto piesaistījumu mērķrādītāju, kas ir −310 Mt CO_2 ekvivalenta, un ar valstij noteikto piesaistījumu mērķrādītāju −934 kt CO_2 ekvivalenta, kas noteikts Regulā (ES) 2018/841. Sniegt skaidru informāciju par to, kā publiskie fondi (gan Savienības fondi, ieskaitot kopējo lauksaimniecības politiku, gan valsts atbalsts) un privātais finansējums, ko nodrošina ar oglekļsaistīgas lauksaimniecības shēmu starpniecību, tiek konsekventi un lietderīgi izmantoti nacionālā neto piesaistījumu mērķrādītāja sasniegšanai. Sniegt informāciju par stāvokli un progresu, kas jāsasniedz, lai nodrošinātu palielinājumus līdz augstākas pakāpes līmeņiem/ģeogrāfiski skaidri noteiktām datu kopām uzraudzībai, ziņošanai un verifikācijai saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 V pielikuma 3. daļu.

4. Sniegt papildu informāciju par attiecīgo klimatisko neaizsargātību un riskiem nacionālo mērķu, mērķrādītāju un devumu sasniegšanā, kā arī rīcībpolitikām un pasākumiem dažādajās enerģētikas savienības dimensijās. Labāk izklāstīt un skaitliski izteikt saikni ar konkrētajiem enerģētikas savienības mērķiem un rīcībpolitikām, kas būtu jāatbalsta ar pielāgošanās rīcībpolitikām un pasākumiem. Pietiekami sīki izklāstīt papildu pielāgošanās rīcībpolitikas un pasākumus, kas palīdz Ungārijai sasniegt nacionālos mērķus, mērķrādītājus un devumus enerģētikas savienības ietvaros.

5. Izvirzīt ievērojami augstāku mērķi, proti, palielināt atjaunīgo energoresursu īpatsvaru līdz vismaz 34 % kā devumu Savienības saistošajā atjaunīgās enerģijas mērķrādītājā, kas 2030. gadam noteikts ar Direktīvu (ES) 2023/2413 grozītās Direktīvas (ES) 2018/2001 3. panta 1. punktā, kā norādīts Regulas (ES) 2018/1999 II pielikumā noteiktajā formulā. Iekļaut indikatīvu trajektoriju, pēc kuras vadoties tiek sasniegti Regulas (ES) 2018/1999 4. panta a) punkta 2. apakšpunktā minētie atsauces punkti 2025. un 2027. gadam.

6. Iesniegt aplēstās trajektorijas un ilgtermiņa plānu atjaunīgās enerģijas tehnoloģiju ieviešanai par nākamajiem 10 gadiem un perspektīvā līdz 2040. gadam. Iekļaut indikatīvu mērķrādītāju attiecībā uz inovatīvām atjaunīgās enerģijas tehnoloģijām līdz 2030. gadam. Iekļaut indikatīvu mērķrādītāju attiecībā uz ēkām un rūpniecību līdz 2030. gadam un saistošu apakšmērķrādītāju attiecībā uz nebioloģiskas izcelsmes atjaunīgajām degvielām (*RFNBO*) rūpniecībā līdz 2030. gadam. Iekļaut indikatīvu mērķrādītāju nolūkā sasniegt papildvērtības, kas noteiktas grozītās Direktīvas (ES) 2018/2001 I pielikuma A daļā.

7. Tālākattīstīt sīki izstrādātas un skaitliski izteiktas rīcībpolitikas un pasākumus tā, lai būtu iespējams savlaicīgi un izmaksu ziņā lietderīgi nodrošināt Ungārijas nacionālo devumu Savienības saistošajā atjaunīgās enerģētikas mērķrādītājā (vismaz 42,5 % 2030. gadā), kopīgi cenšoties sasniegt 45 %. Jo īpaši aprakstīt, kā tā plāno paātrināt atļauju piešķiršanas procedūru, un plašāk aprakstītu atjaunīgās enerģijas tehnoloģijas, attiecībā uz kurām tā plāno noteikt "atjaunīgo energoresursu paātrinātas apguves teritorijas" ar ātrākām un vienkāršākām procedūrām. Aprakstīt, kā tā plāno paātrināt atjaunīgo energoresursu izmantošanas izvēršanu, izmantojot atjaunīgās elektroenerģijas pirkuma līgumus. Aprakstīt, kā tā ir iecerējusi paātrināt atjaunīgo energoresursu izmantošanas izvēršanu un fosilā kurināmā izmantošanas pakāpenisku izbeigšanu siltumapgādes un aukstumapgādes sektorā. Ietvert salīdzināmus pasākumus ūdeņraža izmantošanas veicināšanai rūpniecībā un sagatavot ES atjaunīgā ūdeņraža tirdzniecību.

8. Iekļaut prognozes par bioenerģijas pieprasījumu un piedāvājumu pa sektoriem un sniegt datus par enerģijai izmantotās meža biomasas importu un avotu. Ietvert novērtējumu par meža biomasas iekšzemes piedāvājumu enerģijas ieguvei 2021.–2030. gadā saskaņā ar pastiprinātajiem ilgtspējas kritērijiem, kas noteikti grozītās Direktīvas (ES) 2018/2001 29. pantā, un novērtējumu par prognozētā enerģijas ražošanai izmantotās meža biomasas izmantojuma saderību ar Ungārijas pienākumiem saskaņā ar pārskatīto ZIZIMM regulu, jo īpaši par 2026.–2030. gadu, kopā ar valsts pasākumiem un rīcībpolitikām šādas saderības nodrošināšanai. Ietvert plašākus pasākumus ilgtspējīgas biometāna ražošanas veicināšanai, ņemot vērā Ungārijas ilgtspējīgo biogāzes/biometāna potenciālu un ražošanu, dabasgāzes patēriņa profilu un esošo infrastruktūru, digestāta izmantošanu un biogēnos CO_2 lietojumus.

9. Ciktāl iespējams, norādīt paredzamo grafiku pasākumiem, kā rezultātā tiks pieņemtas leģislatīvās un neleģislatīvās rīcībpolitikas un pasākumi, kuru mērķis ir transponēt un īstenot grozītās Direktīvas (ES) 2018/2001 noteikumus, jo īpaši attiecībā uz iepriekšējos punktos minētajiem pasākumiem.

10. Nacionālo energoefektivitātes devumu enerģijas galapatēriņā ietvert Savienības saistošajā enerģijas galapatēriņa mērķrādītājā 2030. gadam saskaņā ar Direktīvas (ES) 2023/1791 4. pantu un I pielikumu vai devumu, kas ir ekvivalents koriģētajam indikatīvajam nacionālajam devumam, kuru Komisija iesniegs katrai dalībvalstij līdz 2024. gada 1. martam saskaņā ar minētās direktīvas 4. panta 5. punktu. Nacionālo energoefektivitātes devumu primārās enerģijas patēriņā ietvert Savienības indikatīvajā primārās enerģijas patēriņa mērķrādītājā saskaņā ar Direktīvas (ES) 2023/1791 4. pantu un I pielikumu. Norādīt energopatēriņa samazinājumu, kas jāsasniedz visām publiskajām struktūrām, sadalījumā pa sektoriem. Iekļaut publiskajām struktūrām piederošo un katru gadu renovējamo siltumapgādāto un/vai aukstumapgādāto ēku kopējo grīdas platību vai sasniedzamos atbilstošos ikgadējos enerģijas ietaupījumus. Norādīt kumulatīvo enerģijas ietaupījumu, kas sasniedzams laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim, un attiecīgā gadījumā skaidrojumu par to, kā noteikts gada ietaupījuma rādītājs un aprēķina bāze.

11. Nospraust pilnīgas rīcībpolitikas un pasākumus, kas nepieciešami, lai sasniegtu nacionālos devumus energoefektivitātē, un to, kā tiks īstenots princips "energoefektivitāte pirmajā vietā". Nospraust energotaupības pasākumus nolūkā nodrošināt vajadzīgo kumulatīvo enerģijas gala patēriņa ietaupījumu līdz 2030. gadam, un pasākumus energoauditu un energovadības sistēmu veicināšanai.

12. Ietvert atjauninātu mērķuzdevumu nolūkā līdz 2050. gadam nodrošināt ļoti energoefektīvu un dekarbonizētu nacionālo ēku fondu un esošo ēku pārveidošanu par bezemisiju ēkām. Iekļaut starpposma atskaites punktus 2030. un 2040. gadam un šo atskaites punktu salīdzinājumu ar jaunāko ilgtermiņa renovācijas stratēģiju. Iekļaut vairāk informācijas par rīcībpolitikām un pasākumiem saskanīgas ilgtermiņa renovācijas stratēģijas īstenošanai, it sevišķi nodrošinot skaidrāku rīcībpolitiku un pasākumu aprakstu un kvantitatīvu aplēsi no finansējuma, izmaksu un ietekmes uz energotaupību un emisiju aiztaupījumu viedokļa. Pievērsties pamatīgai renovācijai un īpašu uzmanību pievērst ēkām ar viszemāko sniegumu un enerģētiskajā nabadzībā esošiem un neaizsargātiem patērētājiem.

13. Plašāk paskaidrot, kā Ungārija ievērojami stiprinās enerģētiskās drošības dimensiju, jo īpaši diversificējot enerģijas avotus, arī samazinot Krievijas fosilā kurināmā enerģijas importu un veicinot gāzes pieprasījuma samazināšanu. Iekļaut sīki izstrādātas rīcībpolitikas un pasākumus šo mērķu sasniegšanai līdz 2030. gadam. Stiprināt energosistēmas noturību, jo īpaši nosakot skaidrus mērķus un pasākumus nolūkā risināt energoapgādes ierobežojumu vai pārtraukumu problēmas, kā arī mērķi attiecībā uz enerģijas uzkrāšanas izvēršanu, un izvirzot rīcībpolitikas un pasākumus imperatīvās pielāgošanās klimata pārmaiņām integrēšanai energosistēmā. Precizēt atbilstīgus pasākumus kodolmateriālu, kurināmā, rezerves daļu un pakalpojumu diversifikācijai un piegādei ilgtermiņā attiecībā uz tās esošajām VVER-440 vienībām un jaunajām VVER-1200 vienībām, kas ir būvniecības stadijā, un kodolatkritumu ilgtermiņa apsaimniekošanu. Plašāk novērtēt nākotnes gāzes infrastruktūras atbilstību dekarbonizācijas mērķiem. Novērtēt naftas infrastruktūras (rafinēšana, naftas krājumi) atbilstību, ņemot vērā paredzamo vajadzību pēc diversifikācijas, lai atteiktos no Krievijas naftas, kā arī paredzamo naftas pieprasījuma samazināšanos un pāreju uz zemāka oglekļa līmeņa alternatīvām.

14. Izvirzīt skaidrus mērķus un mērķrādītājus pieprasījumreakcijai nolūkā uzlabot energosistēmas elastīgumu, ņemot vērā elastīguma vajadzību novērtējumu, un raksturotu konkrētus pasākumus nolūkā veicināt energosistēmas integrāciju grozītās Direktīvas (ES) 2018/2001 20.a panta ietvaros. Attīstīt konkurētspējīgākus mazumtirgus un paaugstināt patērētāju iespēcināšanas līmeni mazumtirgū.

15. Plašāk attīstīt pieeju enerģētiskās nabadzības mazināšanai kopumā, iekļaujot novērtējumu par pašlaik ietekmēto mājsaimniecību situāciju un norādot konkrētu izmērāmu samazināšanas mērķrādītāju, kā prasīts Regulā (ES) 2018/1999, ņemot vērā Ieteikumu (ES) 2023/2407. Sīki izklāstīt konkrētu grafiku konkrētām rīcībpolitikām un pasākumiem enerģētiskās nabadzības mazināšanai. Paskaidrot, kā ir paredzēts izvērst energoefektivitātes pasākumu izmantošanu saskaņā ar energoefektivitātes pienākuma shēmu enerģētiskās nabadzības mazināšanai, kā prasīts Regulā (ES) 2018/1999.

16. Sīkāk precizēt nacionālos mērķus pētniecības, inovācijas un konkurētspējas jomā nolūkā izvērst tīrās tehnoloģijas, nosakot ceļu virzībai uz 2030. un 2050. gadu ar mērķi atbalstīt rūpniecības dekarbonizāciju un veicināt uzņēmumu pārkārtošanos uz neto nulles emisiju un aprites ekonomiku. Izvirzīt rīcībpolitikas un pasākumus neto nulles emisiju projektu attīstīšanai, ieskaitot projektus, kas ir būtiski energoietilpīgām nozarēm. Aprakstīt paredzamu un vienkāršotu tiesisko regulējumu atļauju piešķiršanas procedūrām un to, kā vajadzības gadījumā tiks vienkāršota piekļuve valsts finansējumam. Darīt zināmas sīki izstrādātas rīcībpolitikas un pasākumus energosistēmas digitalizācijai un ar tīro enerģiju saistītu prasmju attīstīšanai un veicināt atvērtu tirdzniecību noturīgām un ilgtspējīgām neto nulles emisiju pamatkomponentu un aprīkojuma piegādes ķēdēm.

17. Precizēt reformas un pasākumus tādu privāto investīciju piesaistīšanai, kuras vajadzīgas, lai sasniegtu enerģētikas un klimata mērķrādītājus. Sniegt vispusīgu un konsekventu pārskatu par publisko un privāto investīciju vajadzībām gan kopumā, gan dalījumā pa sektoriem. Papildināt lejupēju ekonomikas mēroga pieeju ar augšupēju projekta novērtējumu. Iekļaut kopējo investīciju vajadzību sadalījumu ar papildu informāciju par valsts, reģionālajiem un Savienības finansējuma avotiem, kā arī privātajiem finansējuma avotiem, kas jāpiesaista esošo un plānoto rīcībpolitiku un pasākumu īstenošanai. Pievienot īsu aprakstu par finanšu atbalsta shēmas veidu, kas izvēlēts, lai īstenotu rīcībpolitikas un pasākumus, kuri tiek finansēti no valsts budžeta un jauktiem finanšu instrumentiem, izmantojot dotācijas, aizdevumus, tehnisko palīdzību un publiskās garantijas, aprakstot arī valsts attīstību veicinošo banku lomu attiecīgajās shēmās un/vai to, kā tiek piesaistīts privātais finansējums. Apsvērt iespēju kā finansējuma avotu izmantot izmaksu ziņā lietderīgos iedales apjomu pārskaitījumus uz citām dalībvalstīm saskaņā ar KCR. Sniegt detalizētu novērtējumu par plānoto rīcībpolitiku un pasākumu makroekonomisko ietekmi.

18. Izklāstīt, kā atjauninātajā plānā ietvertās rīcībpolitikas un pasākumi ir saskaņoti ar Ungārijas atveseļošanas un noturības plānu, tajā skaitā nodaļu par *REPowerEU*.

19. Paskaidrot, kā un līdz kuram laikam Ungārija plāno pakāpeniski atteikties no atlikušajām fosilā kurināmā subsīdijām. Sīki paskaidrot, kā Ungārija plāno pakāpeniski izbeigt cietā fosilā kurināmā izmantošanu, precizējot saistītās apņemšanās un pasākumus.

20. Sniegt sīku informāciju par klimatiskās un enerģētiskās pārkārtošanās ietekmi uz sociālo, nodarbinātības un prasmju jomu vai jebkādu citu distributīvo ietekmi un par plānotajiem mērķiem, rīcībpolitikām un pasākumiem taisnīgas pārkārtošanās atbalstīšanai. Precizēt atbalsta veidu, iniciatīvu ietekmi, mērķgrupas un atvēlētos resursus, ņemot vērā Padomes ieteikumu par to, kā nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti ([21]). Nodrošināt saskaņotību starp taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajos plānos (TPTP) un galīgajā atjauninātajā NEKP noteikto grafiku akmeņogļu izmantošanas pakāpeniskai izbeigšanai, īpašu uzmanību pievēršot Mātras elektrostacijai un lignīta ieguvei abās saistītajās virszemes raktuvēs (Visontā un Bikabranjā). Ciktāl iespējams, iekļaut vairāk elementu, lai nodrošinātu pienācīgu analītisko bāzi topošā sociālā klimata plāna sagatavošanai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/955 ([22]), iekļaujot norādes par to, kā novērtēt problēmas un sociālo ietekmi, ko uz visneaizsargātākajiem dalībniekiem radīs emisijas kvotu tirdzniecības sistēma attiecībā uz kurināmā sadedzināšanu ēku, autotransporta un papildu sektoros, un identificētu potenciālos labuma guvējus un attiecīgu politikas satvaru. Paskaidrot, kā NEKP norādītais politikas satvars palīdzēs sagatavot Ungārijas sociālo klimata plānu un kā tiks nodrošināta saskanība starp abiem plāniem.

([21]) Padomes Ieteikums (2022. gada 16. jūnijs) par to, kā nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti (OV C 243, 27.6.2022., 35. lpp.).

([22]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/955 (2023. gada 10. maijs), ar ko izveido Sociālo klimata fondu un groza Regulu (ES) 2021/1060 (OV L 130, 16.5.2023., 1. lpp.).

21. Nodrošināt iekļaujošu sabiedrības līdzdalību saprātīgā termiņā un vietējo iestāžu un pilsoniskās sabiedrības plašu dalību plāna sagatavošanā. Sniegt skaidru pārskatu par to, kā apspriešanās process nodrošinās plašu sabiedrības līdzdalību no visu attiecīgo iestāžu, pilsoņu un ieinteresēto personu, tajā skaitā sociālo partneru, puses gan plāna projekta, gan galīgās atjauninātās redakcijas sagatavošanā. Sniegt kopsavilkumu par dažādo dalībnieku paustajiem viedokļiem un kopsavilkumu par to, kā plānā ir integrēti apspriešanās laikā paustie viedokļi.

22. Pastiprināt reģionālo sadarbību ar kaimiņos esošajām dalībvalstīm un Centrāleiropas un Dienvidaustrumeiropas energosavienojuma augsta līmeņa grupā, arī starpsavienojamības, atjaunīgo energoresursu, energoefektivitātes, iekšējā tirgus jomās, ņemot vērā kopīgās problēmas un mērķus. Aprakstīt, kā Ungārija plāno līdz 2025. gadam izveidot satvaru sadarbībai ar citām dalībvalstīm saskaņā ar Direktīvas (ES) 2023/2413 9. pantu. Īstenot centienus parakstīt piecus vajadzīgos divpusējos solidaritātes nolīgumus ar kaimiņvalstīm (Austriju, Slovēniju, Horvātiju, Slovākiju un Rumāniju) par gāzes piegādes drošību.

ATTIECĪBĀ UZ VALSTS PASĀKUMU SADERĪBU AR KLIMATNEITRALITĀTES MĒRĶI UN PIEMĒROTĪBA PROGRESA PANĀKŠANAI ATTIECĪBĀ UZ PIELĀGOŠANOS SASKAŅĀ AR REGULU (ES) 2021/1119

1. Nostiprināt un skaidri pilnvarot pārvaldības un koordinācijas struktūru, kas spēj atbalstīt pielāgošanās risinājumu un investīciju stingru ieviešanu plānošanā visos sektoros, iedzīvotāju grupās un administratīvajos līmeņos. Nodrošināt, ka pielāgošanās rīcībpolitikas tiek sistemātiski un regulāri uzraudzītas un izvērtētas un ka rezultāti ir atspoguļoti izrietošajā pārskatītajā politikas izstrādē un īstenošanā. Klimatnoturības apsvērumus vairāk izvirzīt priekšplānā ES finansējuma programmu, piemēram, kopējās lauksaimniecības politikas, kohēzijas politikas finansējuma un citu attiecīgo Savienības fondu, atbalsta izmantošanā. Savienības fondu līdzekļi būtu jātērē tā, lai tie palielinātu klimatnoturību un nepalielinātu neaizsargātību (t. i., nenodarītu būtisku kaitējumu pielāgošanās procesam).

2. Ieinteresēto personu grupas, kas ir īpaši neaizsargātas pret klimata pārmaiņu ietekmi, iesaistīt Ungārijas pielāgošanās politikas izstrādē un īstenošanā. Uzlabot koordināciju starp dažādiem pārvaldes līmeņiem (valsts/reģionālo/vietējo) nolūkā saskaņot plānošanas rīkus un palīdzēt īstenot koordinētus intervences pasākumus, kas vērsti uz sistēmisku pārveidi. Izveidot mehānismus nolūkā nodrošināt reģionālo rīcībpolitiku sagatavošanu un to regulāru izskatīšanu un atjaunināšanu.

3. Valsts stratēģijās, rīcībpolitikās un plānos veicināt dabā balstītus risinājumus un uz ekosistēmu balstītu pielāgošanos un nodrošinātu investīcijas to īstenošanai.

Briselē, 2023. gada 18. decembrī

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Kadri SIMSON